

ԽՆԵՄԲԱԿ

ՅԵՐԱՅՈՒՅԻ
ՅՈՑՈՒՄՈՅՅ

Գինն է 10 կ. Գաւառներում 12 կ. 1911, Շաբաթ, ապրիլի 10 -ին. Թիֆլիս. № 15
Շ Ն Ո Ր Հ Ա Ի Ո Ր Զ Ա Տ Ի Կ

—Կոտրենք այս ձուն, տեսնենք լաղ չէ՞:
 —Ձէ լաղ չէ, բայց մի բանի նման էլ չէ—հին երգն է,
 հին դատ—հին օսմին ու դարմանը—ազգային
 շարժերը... մեր պատուհասները...

—Ներողութիւն, անձանօթ...
 —Ոչինչ, ոչինչ—այսուհետև մենք ծանօթ կըլինենք—Այ ինձ ցաւ է պատճառում զիւրալի էլ դանտում է. դուք ինչպէս էք հաւանում սկէտին-գրիկը կամ իմ սլլալս...
 —Ես... ես հիացած եմ. ես երջանիկ եմ; ես ձեզ պաշտում եմ—ես... սի...րում եմ...

— Գու գալը շնուղք է, կօսէ:
 — Իս էտինց էլ գիդիմ ու կըհասկանամ, ասի, համա մինիստրները էտ բանի մէջ հաղուզ ին խառնուի, ասի:
 — Ստօլիպինի խառնաթն է, կօսէ. հիմի ուրիշ թաւուր խաղ է ասում, կօսէ:
 — Վճնց ասի, դանա նա միւր աշուղներից լաւ երթիր գիդիմ ասի:
 — Պօլիտիկոսի խաղիմ— դիմիս, կօսէ:
 — Հա իմացայ — պօլիտիկոսի խաղիմ լաւ. համա Վասօ ջան, ասի, ինչ կօսիս վուր, իս էտ մարթուն՝ Ստօլիպինին հաւնում իմ ասի, խիստ խիլունք մարթ է էրեւում աչքիս. ասի, այ թէ նրան կաթղկոս ջօզինք ինչ լաւ կուլի. ասի:
 — Վուչիլինչ, իս էլ հաւնում իմ փիքրդ, կօսէ:
 — Համա մէ ասէ, գէթաղաւայ ասի, էստի, էժանութիւն է թէ թանգութիւն:
 — Ինչ տեսակ ապրանք գուղիս՝ կիսազին կու առնիս, կօսէ, սրանից էլ պակաս.— Իժում գիդիմ թէ դադում կուլի. կօսէ, այ մէ մտիկ տո՛ւ, էս բաղլի դուքնին, կօսէ, այ մէ մտիկ թէ՛ ինչ կայ, ինչ չկայ, կօսէ, թաղա խիւր, բուղք, գեղձ, նուր քաղած խաղող, շուր, բալի, ու էլ ինչ գուղիս, գուղիս ծախ կաթ, ճիւղնուլի (մրջին) իդ...
 — Էս վուրդանց ին բերի, ասի, էս ցըրտին:
 — Էստի ին հասցնում, կօսէ, պաղւնեւում բաղլի ունին, էլէկտրիչիսկի արեւիք ին մոգնում, բանիսի շիում, ու հաստի բաներ ին սարքում, հաստի բանիք անում, վուր քու հաւնածը, կօսէ, վուր քաղաք գնաս ու հիդդ վերցնիս էսդանցի խիւրներից մէ էրկու հարիքը, ջուր էսդի հաստի գնով կու ծախիս՝ վուր համ ճամբու ծախքը դուս գայ, համ էլ մի բան կու մնայ դադում:
 — Հիմի էլ բաղլութիւն անիմ, ասի:
 — Վա, էստի Գինեբալովը բաղլութիւն է անում, ու լայիդ է, կօսէ, ու քիդ ինչ էլաւ, կօսէ, պարուն Գասպար:
 — Ասի՛ տարեկան կանամ մէ երսուն միլիօն փուղ դադիմ, ասի:
 — Աւել կանաս, կօսէ:
 — Վճնց, ասի.
 — Իրիթումը պտիս խաղայ, կօսէ.
 — Սաղալ լաւ չիմ գիդի ասի, մէկ էս՝ ու մէկ էլ էն, վուր թէ էլի գուռնա— դուղուկ ըլի էտու ձէնի վրէն ուլիքօ կանամ լաւ խաղայ ասի, ինչ թէ ասի՝ տրա-տրա տիտի դուլովի վրէն, ասի:
 — Չէ պարուն Գասպար, դուք խօ չիք խաղայ, թղթի պիտի խաղացնիք կօսէ:
 — Իս կոնչինից աւել ուրիշ խաղ չիմ գիդի ասի.
 — Էտ թուղթը խօ չէ, ուրիշ թղթիք, նախաշուն նախշուն թղթիք, կօսէ:
 — Էտունցեմէն խիստ շատ ունիմ. «Սաթարալի» հին նումերները փթերով ինք ծախում, կու բերիլ տամ ու բերի վրայ էնդդամ կու խաղցնիմ վուր խախը բեզրին. ասի:
 Դուս էինք էկի քաղաքը ու բոլթա տալով

էս մասլահաթի վրայ էինք վուր մէբաշ գաղէթ ծախողները բղաւցին թէ վայնա սը-Կիտայիմ, կօսէ:
 — Կիտայու հիդ վայնորա է սկսում, կօսէ:
 — Իժում Ստօլիպինը դարու է, ասի. չէ, լաւ բան չէ է, ասի, էլի ցօցիալութիւն կու նընգնի, էլի...
 — Ինչ անիս խառնաթի բան է, կօսէ:
 — Մէ ասա իրան, վուր լաւ չէ, ասի, իմ մագիար ասա. ասի:
 — Դուն ինքը խօսի հիդը, կօսէ, տիլիֆանով. պատական մարթ է, կօսէ:
 — Վճնցի է հիմի նա, ասի:
 — Ինքը Պիտրերուխումն է ու դուն կի էստղանց կանաս խօսի, կօսէ:
 — Էսդանց Պիտրերուխ վունց ձէնս հասցնիմ, ասի:
 — Ղայիմ բղաւի, կու հասնի, կօսէ:
 — Սըա ջէր դուն դուս մի՛ճրի ասի, ու գնացինք տեղիփոնի մօտ— վերցրեց տեղիփոնը:
 — Ատկուդա, կօսէ:
 — Ցենտրալնի. ձէն տից:
 — Դայտէ Պիտրերուխ:
 — Պաղւնիլա ասեց. Վասօյի դիմը էկաւ:
 — Բարիշնա ջան, սպասիքօ, կօսէ:
 — Պիտրերուխի ցիւտարալ, կօսէ:
 — Դայտէ պօժօլուտա կաբինէտ Ստօլիպինա, կօսէ:
 — Գատով ասում է:
 — Մերսէ, կօսէ:
 — Սո ու տիլիփոն, կօսէ:
 — Գասպար Կալատուզով, Տիֆլիսի մօքայաք, գաւէչանի պիսալ ու սուգա պրիշօլ կօսէ, տէպէր ուսիլալ, շոտ վայնա սը Կիտայիմ հստ, կօսէ, պրօսիմ ատլաթիտ շայ դարձէ բուղիդ, բունդիք-մունդիք, ցօցիալութիւն բուղիդ, ձէն տեց Վասօն:
 — Ե՛ք բոյսեա, ասում է, ձէն տից տեղիփոնը, նիշաւօ նի բոլիթ ասում է:
 — Եսլի մինիստրսկի սաբոդնի միստ հստ, աղին միստ դաւայ Գասպար աղա Կալատուզովին կօսէ, խօսեց Վասօն:
 — Սօչիտ, կօսէ, էլի ձէն տեց տեղիփոնը:
 — Իժում վճնց, ասի, վրայ բերի իս— վօտ մօյ պրագրամ—
 «Կաթի չալաւէկ բարոտայ. ուտրօժ ստաւայ, վեչրով սպի, պօլ դէն արէդ, նոչիու ութին, շայ սվոյ վրեմիա, նիկակիլի բունդիք-մունդիք նի լուրու, գաղէթ չիտայ, «Սաթարալա» տրի բաղա չիտայ, ցերկով խաղի, պոմոլիմեա դլեա սերէ, դլեա վալէս, կաղդա պոստ բուղէտ, պոստիտ նուժնո— կաղդա նէտ՝ նէ նուժնո— վոդկայ նէ պէյ ա վինօ կուշայ— իտօ կախէթ ինցիլի, դօշ, դուրդիէլ դա մոժնա:»
 — Սօրոշ պրոգրամ կօսէ, էլի տեղիփոնիցը ձէնը լաւեց:
 — Ժալովանեա տոժէ, նիչեօ նի սկաթու, սկիլիօ դա՛՛ վաղմու, ասի:
 — Սօրօշօ խօրօշօ, էլի ձէն լսեց:
 — Վասօն ասեց, վուր բանը քութան աս

րած է, կօսէ, քիդ էքուց էքոր մինիտրութիւնի պօրտֆէլ կուտանի ջօշօ, յօշօ, յօշօ:
 — Պօրտֆէլս էլ ինչ է, ասի:
 — Էն վուր թղթիք մղթիք ին դնում ագլակատները, կօսէ:
 — Էտ խօ ստի տոպրակ է ասի, ա՛ճ ինձ ինչ, մասլարա իս գցում ասի:
 — Վայ Գասպար ջան, էտ ինչ իս ասում, կօսէ, ու իժում շանց տեց մէ մինձ տուն, այ էս ժամհարովի դուքանիքն է ու բանկը, կօսէ:
 — Լաւ տուն է ասի:
 — Ա՛յ էս էլ մէ մարթու մաղաղինն է, կօսէ, վից էտաժա է, կօսէ, ինչ գուղիս էս կինքի թէ արքայութիւնի համա էստի է, կօսէ. ա՛յ էս էլ Տրամբլէի դաւախանան է, կօսէ, հայիրը էստի ին դաւա խմում, կօսէ:
 — Մինք էլ էստի պտինք խմի՛, ասի:
 — Դուն մինիստրացու մարթ իս, էստի ինչ լայիդ է, կօսէ, ուրիշ տիդ գնանք, կօսէ:
 — Հա, գէթաղայ ասի. ու գնացինք:
 (Էլի կուլի)

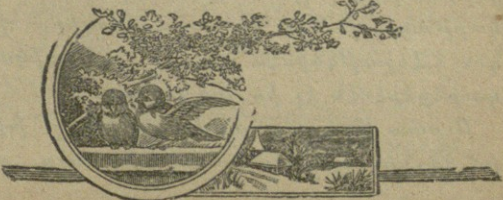
Գասպար Կալատուզով

ԱՇԽԱՐԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԻՆ.

— Արայեան, որտեղ է գտնում Հայաստանը—
 — Ընց այնտեղ, որտեղ նա առաջ գտընւում էր:
 — Իսկ առաջ որտեղ էր գտնում:
 — Այդ, պարոն ուսուցիչ, դուք, կարծեմ, աւելի լաւ կիմանաք, որովհետեւ ինձանից առաջ էք ծնւած:
 — Մարութեան, դու ասա, որտեղ է գտնում Հայաստանը:
 — Այնտեղ, որտեղ հայերը շուրհի մեր օգամբոց չինող ուրվիրանների՝ բնակչութեան ամենամանջան մասն են կաղմում:
 — Թ՛ո՛ւ, ինչե՛ք էք դուրս տալիս... Տէրեան, դու ասա:
 — Պարոն ուսուցիչ, իմ կարծիքով, Հայաստանը պէտքէ երկրազնդիս վրա լինի:
 — Նրա ո՞ր մասում:
 — Ամեն մասերում:
 — Ինչպէ՛ս...
 — Եթէ ամեն մի հայ գաղթական իր ցնցոտիները խորհրում մէկ ֆունտ փողի փոխադրած լինի՝ Հայաստանում կանգնաչափ հող մնացած չիլինիլ:

Լիլիպուտի

Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Յ Ա Ր Ե Ա Ի

Ամեն տարի Քրիստոս յարեալ
Միշտ տօնում ես, սև համար,
Միթէ դրանով պակասում են
Խեղճի ցաւերն անհամար:

Միթէ մի օր կատարելիս
Քարոզները Տէր-Մարգու,
Սիրել ընկեր ու թշնամուն
Ինչպէս ա՛ճող կըսիրես դ՞ու...

Գոնէ հատիկ մի պատուիրան
Կատարել ես բո կեանքում,
Զէ որ դարձեալ խեղճին տանջում
Հալածում ես, կեղեքում:

Քսան դար է, Քրիստոս յարեալ
Դարձեալ արիւնն է հոսում,
Ճշմարտութեան փոխարէն
Կոպիտ ուժը միշտ խօսում,

Ե՛րբ ես սիրել արգարութիւն
Նրա խաչին բեռնած,
Գաղափարի ազատութիւն
Ասուած-Մարգու շերմ սիրած:

Նա բարձրացաւ մահու խաչը
Խեղճի համար տառապեց,

Իսկ բիրտ մարդը հին օրինի
Իր տաճարում սարսափեց:

Նա տապալեց հին տաճարը
Իսկ դու նորը շինեցիր,
Հողով դարձեալ նոյն գազանը
Մինչև այսօր մնացիր:

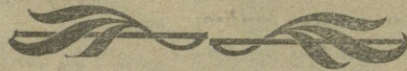
Իսկ տօնում ես Քրիստոս յարեալ
Հարեանիդ միշտ խաբուում,
Խեղճը դարձեալ բոբիկ քաղցած
Խաւարումն է խարխափում:

Տանջում են նրան, խլում հացը
Ոտնահարում մեռնողին,
Յծի մարդիքն էլ խեղդում
Ճշմարտութիւն սիրողին:

Վիրաւորած վագրի նման
Եղբօր միւր յօշոտում,
Ուժիդ առաջ բազկատարած
Դարձեալ տկարն է աղթում:

Ապրում, խնդում նրա հաշիւն
Արեան ծովում լող տալիս,
Միշտ առնով արցունք, տանջանք
Ի ու ծիծաղում, նա՛ լալիս...

Արգաւ Պապագոս

Փ Ե Լ Ի Է Տ Օ Ն

Ն Ա Մ Ը Կ Հ Ո Ս Հ Ո Ս Ը Պ Օ Լ Ի Յ

Մեծնապատիւ կիկիչի Մ արեալին

Կլէկչի Մարքար աղա!

Հոսոսուպօլիմէին շատ ու շատ բարոյներ
քիզ, բու կնգան, վուրթկերանց, աղպտե-
բանց, քեւրտիքանց, զիզէզիզ ու ուրիշ
հարցանողաց. ամէն:

Կու արմասս թէ էս սիլ է, վուրդղանց
լուս ննգաւ մէբաշ Հոսոսուպօլիմէն, համա
արմընալու վուչինչ չունիս, չունքի «Սա-
թաբալէն», աշխրբիս չուրս կողմն էլ գնում
է ու քու ուստութիւնը ամէն աթմորթի էլ
իմանում է:

Ճնարիկ-մնարիկ վարդապետի համա քու
ցերէմոնիէքով գրած պատուական նամակը
կարթացի, բանից դուրս է գալիս, վուր
գու կլէկչութենիմէն սաւայի պօլիտիկուրի
գուրձքերէմէն էլ իս հասկանում...

Ուստա Մարքար քու կլէկչութիւնը խիստ
իմ հաւնի, արմնում իմ թէ քիզ պէս ուս-

տէն ինչի՞ մէնակ միր կապաղի խալիս,
պզնծներն է կլէկում, էդթաւուր թթու ազ-
գասիրութեմէն ձեռք վիկալ, գանա հայը
մենակ կաւկաղում կան, էստի չկայ...

Փառք Աստու էնդգամ կարթալ գրել գի-
ղիս վուր, ճնարիկ-Մնարիկ վարթապետը
քիզ ուղեցիլ է Վանքի շիօլի ուստաբաշին
շինի, թէ վուր էտինց է մի քիչ էլ էս կու-
րը մտիկ արան, փուզ իս ուզում աշխատի...
էստի շատ կան կլէկիլու ամաններ, հունարդ
բանացրու մէկ մէկ կլէկի, օրէնը մէկը վուր
կլէկիս 27 տարւայ կլէկիլու գուրձ կունե-
նաս. թէ գուզիս փոզրաթով կու տամ...

Թէ գու դժւարանում իս էտղանցիմէն
էստի ամանները կլէկիս, մաշ խնթիք եմ
անում քիզ, վուր թէ կարաս գաօջնի կլէկ-
չութիւն սովրացրու ինձ, քանի վուր տես-
նում իմ քու փէշակղ շատ ձեռնու է...

Մինձ ումիկ ունիմ վուր թէ ջէր բիձա
Գասպարը քաղբումը չէ՛

Էլի կուլի
Ալի-գուլի
Ջէր շատ կուլի
Գիթ Կակուլին»

Իմ էս զիրս քիզ շուտ կու հանի, վուր

Ք Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ի Թ Ե Ա Ն Դ Ա Ս Ի Ն Յ Ի Մ Ո Յ Ե Յ Ե Ն Յ Ի Ն Ե Վ Ե Պ Ե Մ Ե Յ Ե Ն

Ուսուց.—Արեւեան, ինչ էս գրածը յո-
անունը:

Աշակ.—Առարկայի անունն է:

Ուսուց.—Տնօր մի քանի առարկայի ա-
նուն:

Աշակ.—Էշ, վարժապետ, խող, քանանայ,
արջ, գնդապետ, ուղտ, դերասան, ագուաւ,
վիպասան, կապիկ, բանաստեղծ, աղէս,
խմբադիր...

Ուսուց.—Բաւական է. ասան մի քանի
մտաւոր առարկաներ:

Աշակ.—Չօռ, ցաւ, ժանտախտ, խօլերայ,
սիֆիլիս, քէն, ռիս, նախանձ, մատնութիւն,
դաւաճանութիւն, մարդորսութիւն, դրամա-
շարթութիւն, կուսակցութիւն, խայտառա-
կութիւն, կոբի, վէճ, ծեծ, շանտաժ:

Ուսուց.—Եղեան, դու աստ, ինչ է դե-
րանունը:

Աշակ.—Այն բաները որոնք գործ են ան-
ում առարկաների տեղ, կոչում են դերա-
նուն:

Ուսուց.—Օրինակ:

Աշակ.—Աղախին, ծառայ, կառավարիչ,
տեղակալ, փոխանորդ, «Էիւն» և «վէլ»:

Ուսուց.—Խելօք, ինչէր ես դուրս տալիս.
դրանք բոլորն էլ գոյական անուններ են...

Աշակ.—Պարոն ուսուցիչ, իմ բերած օրի-
նակները ժամանակակից դերանուններ են
և յշանակում են «աղախին»—«էիւն» «ծա-
ռայ»—«այր» «կառավարիչ»—«տէր», «տե-
ղակալ»—«կաթողիկոս», «փոխանորդ», «ա-
ռաջնորդ», «Էիւն» և «վէլ»—«ու»:

Ուսուց.—Վարդանեանց, ինչ է քայլը.

Աշակ.—Բայը ցոյց է տալիս առարկայի
գործողութիւնը:

Ուսուց.—Օրինակ:

Ինձ չուստ ջուղաք տաս մի քանի պօլիտի-
կուրի գուրձքերիմէն, վուր ներքոյստորա-
գրեալ գրում իմ:

1. Գեօղալ Աղաբաշին մէնակ միտի է,
նրան բոմագ-պամօշնիկներ ինչի՞ չիս նըշ-
նում «Նրուսաղէմի իրիք վարդապետները»:

2. Կա խասիաթ չիս ունեցի, ուզում իս
զիփ քու բարեկիցներին աղաք գցիս, ինչ
կօսիս վուր շաթիքներից մէկն էլ էսղանցի
Ենօք-Շահէնին անինք, վուր Պետրուզ Ա-
գամովի տրոստին ունէ ու գլուխ ծակելու
մինձ ուստա է. դա ուփրո պէտքական կու-
լի քանց քու սանահէրներն ու քաւորները:

3. Երւանդ, մերտնդ, Փարմասօն կակոյ
ու մակոյ որ թողնիս ու Լէօին, Առաքլովին
ու կամպանիին վուր եպիսկոպոսներ շինիս
ի՞նչ դարար կունենաս ասկայիս գուրձքերի
մօնօպօլիէն գրանց ձեռքումը չի՞, վուր ու-
նենան քու պլանները զիփ մօշլա կօսին:

4. Խնդրում իմ ինձ հասկացնես թէ էդ
մինձ գրող Յ. Գլէնջովը, վուր «Մշակ»-ումը
գրում է յիփ է լուս նընդի, ինչի՞ մինձ
գրող է ու էդ էն Գլէնջովը է վուր «զրթի-
քը» սիրում է...

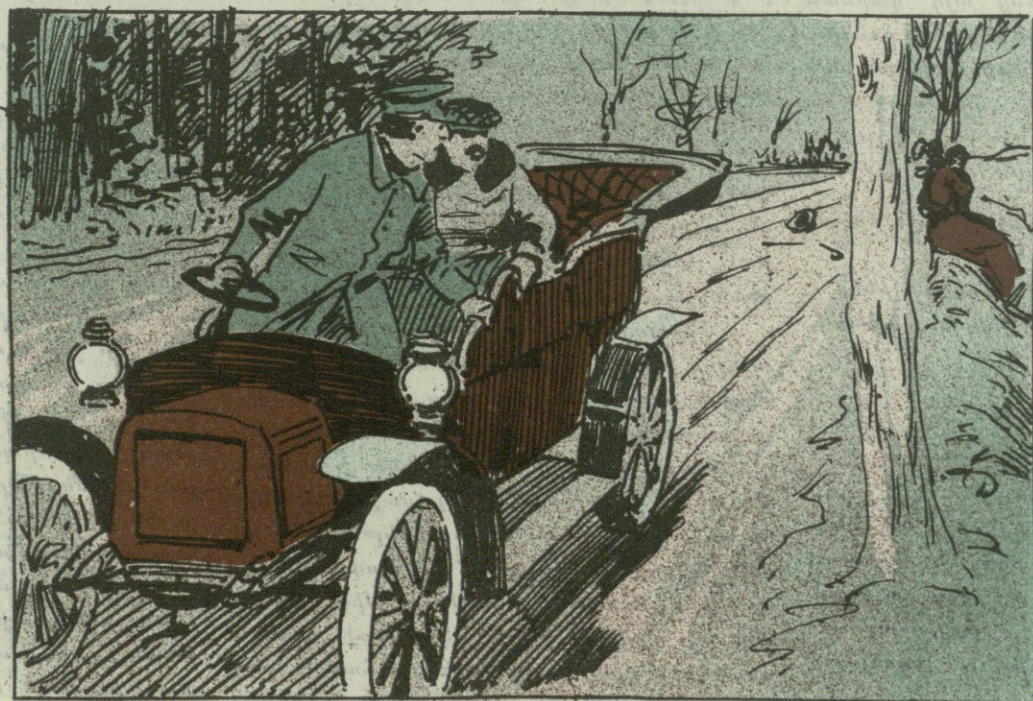
Գիղիմ գլխացաւանք իմ տալի, մագրամ

Գրիմադուհնա «Մուռ Հայելի» Թատերա բեմի:

(չարժ)

ՃԱՆԱԳԱՐ ՀՈՐԴՆԵՐ

—Նրանք գնացին չոր խմելու, իսկ Թնչի ուշացան:
—Այնանոց նրանք յագնում են, շուտով կըզան:

Խրիմեան Հայրիկն էլ 1906 թւի մայիս յու- նիսին կոնդակներով թոյլատրեց մասնակցել կանանց ու մեր ազգային-եկեղեցական- համայնական գործերին, և որովհետեւ կա- թողիկոսութիւնը շատերը ոչ թէ կոչում այլ պաշտօն են հռչակում, ձեւ պարօն Ար- դարեանս առաջարկում եմ կաթողիկոսու- թեան պաշտօնի համար ընտրել կնիկ մար- դուն:

Եւ իրաւ... բայց այդ իրաւների մասին հետեւեալ անգամ:

Կանոնիկոս Արդարեան

Գարուն

—Ո՛հ, որքան քնքոյշ է գարնան այս տատանուղ օդը... Իսկապէս որ գարունն է... Դուք պ. Գարեգին ինչպէս էք զգում այդ բոլորը .

—Է՛հ, գրողը տանի դրան .

—Ի՞նչի համար:

—Նրա համար՝ որ, հենց այդ գարնան գալու պատճառով ինձ երեքհարիւր բուբուռ տուգանքի ենթարկեցին, բակում եղած աղ- քի համար:

Պատասխան

—Էյ, կառապան. էս ի՞նչ է, քո ձիերդ բոլորովին չեն վազում...

—Ի՞նչ, բաս որպէս կուզէիք լինէր .. ձեր քսան կուպէկի համար ձիերիս սպանեմ, ի՞նչ է:

ՆԱՄԱԿ ԳԱՆՁԱԿԻՑ

Շահ-Աբբասի ժամանակներից ի վեր, գանձակեցիքը միշտ ցանկացել են սեփական թատրոնի շէնք շինել, բայց հէնց որ ուզե- ցել են իրենց ցանկութիւնը ի կատար ա- ծել՝ արգելքի են հանդիպել, ամենագոր փողի կողմից:

Յղած մի փոքրիկ գումարն էլ, անցեալ հոգաբարձուների շինարարական տաղան- գի» շնորհիւ, փչացել է, շինութեան հիմ- քերը մի քանի անգամ «քանդելու» և քան- դածը «նորից լցնելու» մէջ, ու մի քանի

օգուտ տւող խանութների հիմնայտակ կործանելու մը...

Երբ սրանք տեսնում են, որ էլ փող չունեն, ոչ շինութիւնը շինելու, և ոչ քա- ղաքի կենտրոնում եղած լայնաբերան փո- սը վերջնականապէս լցնելու, որ մեր ժո- ղովրդի էստէտիքական ճաշակը չփչանայ, խղճահարութիւնից դրդւած իրենք են մըտ- նում փոսի մէջ, որ գոնէ, իրենց ձեռքով քանդածը լցնել իրենց դիակներով:

Տարոյս սկզբներում մի խումբ բարա- կափոր հարուստներ դիմելով մեր նորընտիր հոգաբարձութեանը խոստանում են նիւթա- կան ամենալայն աջակցութիւնը ցոյց տալ, եթէ վերջինքս կըսկսեն թատրոնի շինու- թիւնը շինել:

Հոգաբարձութիւնը հաւատալով մեր հաստատութիւնի աւած խոստումներին ձեռ- նարկում է շինութիւնը սկսել, և դեռ «նո- վաբէշական» մասը էլ, կայալով տալիս է, «յայտնի» հասարակական գործիչ Բարսեղ Ապօրը, որը անմիջապէս սկսում է շինու- թեան հիմքերը փորել, միաժամանակ հա- նելով այնտեղից նա և նախկին հոգաբար- ձուների հոտած դիակները...

Երբ դիմում են յիշեալ հարուստներին իրենց խոստումը կատարելու նրանք հե- տեւալ պատասխանը են տալիս.

—Պարոնայք հոգաբարձուներ, ի վաղուց- անախ, տրադիցիօրէն, մենք սովոր ենք ժո- ղովրդի օգտին կտակ կամ նւիրատուութիւն- ներ անել, միմիայն մահւան բոպէին. (Այ- սինքն Գարբիէլ քեռին մեր բլին չորած ժամանակ), ուստի ներկայումս անկարող ենք ձեր խնդիրքը կատարել...

—Ուրիշ ելք չկայ, պէտք է սպասէք...

—Շատ փող «դիզելու» համար մենք, իւ- րաքանչիւր օր կենքում համաձայն առա- ծի՝ ժողովրդից «եզը գողանում ենք» այն պայմանով միայն, որ մեր մահւան ժամա- նակ, «Եզան ոտն ու գլուխը» բաժանենք ժողովրդի աղքատներին...

Եւ ճշմարիտն ասած, ներկայ «հասարա- կական պայմանների» կողմից, դա, մի, «Պատուաւոր» միջոց է ընդունւած, փութե- բով ժողովրդից գողացածը, մախալներով իրան յետ տալու տեսակէտից...

—Դրանով մենք բարեկործի հռչակ վա- յելով հանդերձ՝ թէ երկրում ապրող տըխ- մարների աչքերին ենք թող փչում, և թէ իսկական խելօքներին խարում:

—Յայտ առնելով զայս ամենն ի գիտու- թիւն պատուարժան հոգաբարձութեանը, հայցում ենք ի զգուշութիւն ձեր և այն, որ եթէ կարողացաք մեզ մի հրաշքով մեղցնել, ու դնել դազաղի մէջ, օրմիտ-օրմիտ սխալ- ւէք ու տէրտէրների (կաշառք) օգտին. սրտներիս վրայ խաչահամբայրի համար փող դնէք, որ նրանք մեզ լաւ ճանապարհ ձգեն...

Որովհետեւ մենք պատկանում ենք ան- մահ «Կօլտէր»-ի ասած մարդկանց այն տիպին «որոնց ափի մէջ՝ դազաղում քնած ժամանակ եթէ շըխշըխան ոտկի դնէք իս- կոյն կըվերակենդանանան»...

—Այն ժամանակ հարձակոյն իրաւացա- նական կողքիս կտակը կըբանդէի և շինու- թիւնը կըմնայ կիսատ...

Այժմ հոգաբարձութիւնը փողի սաստիկ պէտք ունի, իսկ հարուստները հէչ մտադիր չեն կամաւոր գնալու էն «դունիէն», ուստի հոգաբարձութիւնը միացել է մեր սեւաշոր տէրտէրների հետ ու աւագ եկեղեցում բազ- կատարած «հսկում է» կատարում որ կարո- ղանայ նրանցից մի քանիսին էլ ա ուժով ճանապարհի...

Եթէ այդ չի յաջողի, նրանք մտադիր են, իրենց ցանկութիւնը (հարուստներին թա- փը թումբ ասել տալը) ի կատար ածել, մեր «տղերանց» սիրած մեղօթով (որ թարգ- մանի տէրօրի միջոցով):

Առ այժմ որոշւած է տէրօրի ենթարկել ջնուտ օղլիներ Օվանէսին և Սաչատուրին, Իլլան լարանց Ալիքին, Մալունց Սիմօնին, Մրուժունց Յակոբին, Չոփուռ Քրիքորին, Մամօ Վասակին Սահանց Համբարձումին Աբրահամին և Իվանին (եթէ խոստացածը չտան) և այլն:

Տէրօրիստներ վարձւած են՝ Պուլին Փա- փախչի գէտն Մղդսի և Վերդունց Կարապե- տը...

Գնդրբազի

ՍՈՒՐԱՆՆԵՐԿԻ ԽՄԲԱԳՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

«Կուլտուրա» տպարանի տէր՝ Լեինշտէյինը հակառակ իր և մեր մէջ եղած գրաւոր պայ- մանագրութեան, արգելքներ յարոյց և թոյլ չտեց «Սուրհանդակի» գրաշարներին բանել ապրելի 4-ից, երկուշաբթի օրւանից այն պայմաններով, որ մենք ունէինք նրա հետ կապած անցեալ 1909 թ. մարտի 8-ից՝ երեք տարի ժամանակով, և ոչ թէ միայն այս, այլ և հրատարակութեան թոյլտուութեան թղթերը չէր ուզում տալ, կամենալով ստի- պել մեզ, որ անմիջապէս նոր պայմաններ կապենք, վերջի վերջոյ, մի քանի օրից յետոյ նա ստիպւած եղաւ յիշեալ թղթերը յանձնել մեզ, որից յետոյ միայն մենք հնա- րօրութիւն ունեցանք ուրիշ տպարանի հետ նոր պայման կապելու:

Ահա այդ պատճառով մենք հնարաւորու- թիւն չունեցանք, հակառակ մեր յանկու- թեան, «Սուրհանդակ»-ի երեք № № հրա- տարակել ըստ սովորականին:

«Կուլտուրա» տպարանի տիրոջ այդ ապօ- բնի վարձուների համար մենք դիմել ենք պատշաճաւոր իշխանութեան:

Խմբագրութիւն

«ԳԻՐԿԱՏՆՏԵՍԻ» ԽՄԲԱԳԻՐ

ՇՈՏ ԱՓՆԵՆՆԵՆԻՆ

Ձեր հարցի մասին պատասխան տալը թէև բոլորովին ձանձրացուցիչ պիտի լինի հայ ընթերցող հասարակութեան, բայց նրա ներողամտութիւնն ենք խնդրելու կանխապէս, որ պարտաւորւած ենք լրագրի էջերը մասնական խնդրով պարապեցնելու:

Մենք չենք լսել, թէ երգիծական թերթերը պարտաւորւած են իրենց նկարների համար բացատրութիւն տալու բացի ցէնզուրից: Երգիծական նկարն ինքը պիտի խօսի և տեսնողը իր ստացած տպաւորութեան համեմատ պիտի ըմբռնէ: Անշուշտ ամեն մարդ պիտի բացատրէ այն մտքով, ինչպէս որ թելադրում են իրեն մտապատկերները և խիղճը:

Մեր նկարը շատ մեկին է: այնտեղ ամեն բան խօսում է այնքան կենդանի, որ մենք մի քանի շնորհակալութիւն ենք ստացել: Հետևաբար ժողովրդի և ընթերցողի պահանջներն շարժամարելով չէինք կարող այնպիսի նկարներ տալ, որ չդժգոհէր որևէ գիւղատնտես:

Ահա վեց տարի է, որ 75,000 բուրբի կտակած է հանդուցեալ Դաւթեանը գիւղատնտեսական դպրոց բանալու. քայքայւած աշխատաւոր գիւղացին վաղուց սպասում է, բայց մինչև օրս դեռ չի մարմնացել գործը: Հետևաբար, դժգոհելու շատ անիթ ունի ժողովուրդը, որը կորցնում է աստիճանաբար իր հաւատը:

Հրատարակեց ժամհարեանի 250,000 բուրբու կտակը գիւղատնտեսական դպրոցի համար, բայց ամեն կողմից քաշքշուկներ եղան այդ գումարը փոխադրելու գէպի կովկասի համալսարան, կամ որևէ ուրիշ նպատակի: Պարզ է, որ թշուառ գիւղացին պիտի կորցնէ իր հաւատը, երբ նկատում էր, որ մեր ինտելիգենցիան ամենազխաւոր հոգսը փոխանակ գէպի գիւղատնտեսութեան ուղղելու, ձգտեց այդ նպատակին յատկացւած գումարը բուրժուազիայի և բիւրօկրատիայի զաւակների զարգացման գործին ծառայեցնել:

Մանաւանդ որ հայ գիւղացին վաղուց կորցրել է իր հաւատը, երբ տեսել է, թէ ինչպէս «գիւղացու քարեկամ» ճանաչւած մարդը նոյն գիւղացուն, սովատանջ աշխատաւորին օգնելու համար, որ նա գնայ Սիբիր աշխատանք գտնելու, որ սոված երեխաներին հաց հասցնէ, երկաթուղու վարչութիւնից ստանալիք ձրի տոմսակի համար, այդ գիւղացիներից արլակատի վարձ է պահանջում...

Ահա թէ ինչ յարաբերութիւններ են աշխատաւոր ընչազուրկին ստիպել, որ նա «գիւղացուն սրտացաւ քարեկամներին» վերայ իր հայեացքը փոխէ և նրանց մասին ուրիշ հայեացք կազմէ:

Ա. Երզնկա

Ժխած բանալի

—Ի՞նչ էք անում, պարոն, միթէ կարելի է դուր սիգարով բանալ...

—Սիգարով... Տէր Աստուած... Ուրեմն սիգարի փոխարէն բանալին ծխել եմ...

Զեմ նանաշում

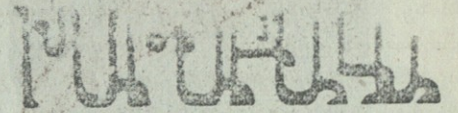
Մի հարբած մարդ գիշեր ժամանակ պատահում է մի անծանօթի և հարցնում է նրան.

—Պարոն, ասացէք խնդրում, այս լուսինն է թէ արևը:

Ներողութիւն, պատասխանում է անծանօթը, ես այս տեղացի չեմ, չեմ ճանանում... Գ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՆՆԵՑ

ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՆ

Կոմպլեկտներ

ՇՔԵՂ ԿԱԶՄՈՎ

- 1906 թ. 5 ր.
- 1907 թ. 7 ր.
- 1908 թ. 7 ր.
- 1909 թ. 7 ր.
- 1910 թ. 7 ր.

Հին համարները հատով թիֆլիսում 10 կոպ., թիֆլիսից դուրս 12 .: Դիմել՝ «Սաթարալա»-ի գրասենեակին:

Ա Ռ Ե Ի Տ Բ Ե Կ Ե Ն Տ Ո Ւ Ն

„ԸՆԿ. ԳՐԱՄՈՓՈՆՆ“

Գ. Ս. ԴԱԻԻԴՈՎ և ԸՆԿ.

Առաջարկում է աշխարհում եղած լաւ գրամօֆոններ և պլաստիկաներ իջեցրած գներով

ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐԻ ԳԻՆԸ

Ա.Ռ.Ս.Ջ

Ա.Յ.ԴՄ

3 ր.

2 ր.

Ջաֆար, Մաշադի-Մահմեդ Բագրատա Մողժեղաթ սլամ Նիկոլա

3-2

Լոյս տեսաւ առանձին գրքով և վաճառում է

ՆԱՐ-ԴՈՍ

Պ Ա Յ Բ Ա Ր

Վ Է Պ

Գրքն է 75 կոպէկ

Գլխաւոր պահեստը «Մուրհանդակ»-ի խմբագրատանը, ուր և գիմում են գումարով գնողները:

Երբուցայում չոյն տեսակ են գարում. Աստիճանում պրակտիկը մեզ ցւլց է տակի, որ չմտն գէպըն-
բում չոյնպէս է կենում—այստեղ երկու տարբեր կարծիքներ չոյնպէս կենին. և ինչ բնում է, որ ցուգ պէտք
է ինչ կեցք: